

Azadi Ka
Amrit Mahotsav

જા.નં./મા-૨/પરચ/૨૦૨૨/ 10435

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીની કચેરી,
એ/૩, જિલ્લા સેવા સદન-૨,
અઠવાલાઈન્સ, સુરત
Web : suratdeo.org
Email : suratdeo@gmail.com
તા. 19 /૦૭/૨૦૨૨

પ્રતિ,

સંચાલકશ્રી /આચાર્યશ્રી,

સુરત જિલ્લાની તમામ માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓ તરફ

આ સાથે સરકારના નેશનલ કમિશન ફોર પ્રોટેક્ટ ઓફ ચાઈલ્ડ રાઈટ્સ અંતર્ગત શાળાના બાળકો માટે સલામત પરિવહન બાબતે પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર, કચેરી, સુરત નાં પત્ર ક્રમાંક/નંરોડસેફ્ટી /સ્કુલ બાળકો/પરિવહન/સૂચનો/ઓન/૨૬૫૪ તા.૧૩/૦૭/૨૦૨૨ તથા વખતો વખતની જરૂરી સૂચનાઓનું પાલન તથા અમલ થવા સારું.

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી
સુરત, જિલ્લો-સુરત

RPA

પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર અધિકારીશ્રીની કચેરી,
સુરત(પાલ) અન્નપુર્ણા માતાજીના મંદિરની બાજુમાં, પાલ
હજીરા રોડ

ફોન નં - ૦૨૬૧ - ૨૯૭૭૧૯૧ / ૯૨,
email : rto-trans-sur@gujarat.gov.in

નંરોડસેફ્ટી/સ્કૂલ બાળકો/પરિવહન/સુચનો/ઓન/૨૬૫૪

તા- ૧૩/૦૫/૨૦૨૨

પ્રતિ

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી
જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રીની કચેરી
જિલ્લા સેવા સદન,અઠવાલાઇન

વિષય :-શાળાના બાળકો માટે સલામત પરિવહન બાબત.

શ્રીમાન,

ઉપરોક્ત વિષય પરત્વે જય ભારત સહ જણાવવાનું કે સરકારના નેશનલ કમિશન ડોર પ્રોટેક્શન ઓફ ચાઇલ્ડ રાઇટ્સ દ્વારા શાળાના બાળકો માટે સલામત પરિવહન અંગે જરૂરી સુચનો કરવામાં આવેલ છે. જે સુચનો પરત્વે શાળાના ~~શાળાના~~ બાળકો માટે સલામત પરિવહન બાબતે નીચેના મુદ્દાઓ પર આપશ્રીની કક્ષાએથી સુનિશ્ચિત કરવા જણાવવામાં આવે છે.

1. સ્કૂલ બસવાન/રીક્ષામાં વાહનની સીટીંગ કેપેસિટી કરતાં વધારે બાળકોનું પરિવહન ન થાય તે બાબતે સંચાલક/આચાર્યશ્રીને આપશ્રીની કક્ષાએથી જરૂરી સુચનાઓ આપવી.
2. બાળકોના પરિવહન અર્થે નોન-ટ્રાન્સપોર્ટ પ્રકારના વાહનોનો વપરાશ પ્રતિબંધ હોય તથા અકસ્માત બાદ થતી ઈન્સ્યોરન્સ બાબતની વિસંગતતા નિવારવા આપની કક્ષાએથી યોગ્ય સુચનો કરવા આપશ્રીને વિનતી છે.
3. માન.સુપ્રીમ કોર્ટ કમીટી ઓન રોડ સેફ્ટીની વખતો વખતની સુચનાઓ,રોડ સેફ્ટી ઓથોરીટી ગુજરાતની વખતો વખતની સુચનાઓ તથા સુરત શહેર/જિલ્લા રોડ સેફ્ટી કમીટીના લેવાયેલ નિર્ણયોનું પાલન કરવા જરૂરી સુચનો આપની કક્ષાએથી સંચાલક/આચાર્યશ્રીને આપવા જણાવવામાં આવે છે.

વધુમાં આ બાબતના પત્રોની નકલ આ સાથે સામેલ રાખી બિડાણમાં મોકલી આપવામાં આવે છે. જેની જાણ થવા વિનતિ છે.

બિડાણ:- ઉપર મુજબ

ધન્યાર્જ પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર અધિકારી
સુરત

નકલ સવિનય રવાના:-

- (૧) મે.ખાસ ફરજ પરના અધિકારીશ્રી, વાહન વ્યવહારકમિશ્નરશ્રીની કચેરી,બ્લોક નં-૬,૨/૩ જો માળ, ડો.જીવરાજ મહેતા ભવન,ગુજરાત રાજ્ય,ગાંધીનગરને જાણ સારૂ.
- (૨) મે.અધ્યક્ષશ્રી સુરત શહેર રોડ સેફ્ટી કાઉન્સિલ અને પોલીસ કમિશનરશ્રી,સુરત શહેરને જાણ સારૂ
- (૩) મે.અધ્યક્ષશ્રી સુરત જિલ્લા રોડ સેફ્ટી કાઉન્સિલ અને જિલ્લા કલેક્ટરશ્રી,સુરતને જાણ સારૂ

અધિકારીની નકલ મુજબ
૧૫/૫/૨૨

સ્કુલના બાળકોને લાવવા લઈ જવાના પરિવહનમાં
માર્ગ સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા બાબત.

ક્રમાંક: /સીઓટી/MVP-રોડ રોકટી/સ્કુલ રોકટી/૨૦૧૯/ 3756

વાહન વ્યવહાર કમિશનરશ્રીની કચેરી, બ્લોક નં.-૬/૨,

ડૉ.જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર, ગુજરાત રાજ્ય

તારીખ: ૧૧ ૨ JUN 2019

-: પરિપત્ર :-

આમુખ:

શાળાથી બાળકોને લાવવા લઈ જવા વપરાતી સ્કુલ બસ તથા સ્કુલ વર્ધીની વાનમાં યતા પરિવહનમાં માર્ગ સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા જરૂરી સૂચનાઓ આપવા વાહન વ્યવહાર કમિશનરશ્રીની કચેરી તથા શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા વખતો વખત પરિપત્રો કરવામાં આવ્યા છે. આ પરિપત્રોની નકલો આ સાથે સામેલ છે. વધુમાં CBSC દ્વારા પણ બાળકોની સલામતી માટે જરૂરી સૂચનાઓ આપવામાં આવી છે. આ સૂચનાઓના અનુસંધાનમાં નીચે પ્રમાણે સંકલિત સૂચનાઓ આપવામાં આવે છે.

સૂચનાઓ:

૧. સ્કુલ બસ બાબતમાં સૂચનાઓ

૧.૧ બસના બાહ્ય ભાગ અંગે:

- (એ) સ્કુલ બસને પીળો કલર કરેલ હોવો જોઈએ અને બસની બંને બાજુ સ્કુલનું નામ સ્પષ્ટ અને મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જોઈએ, જેથી સ્કુલ બસને ઓળખી શકાય.
- (બી) શાળાના બાળકોને લઈ જતી સ્કુલ બસની આગળ અને પાછળ 'સ્કુલ બસ' એવું સ્પષ્ટ અને મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જોઈએ જો બસ ભાડે લીધેલ હોય/ભાડાની હોય તો, 'સ્કુલ વર્ધી માટે' એવું સ્પષ્ટ લખેલું હોવું જોઈએ.
- (સી) ડ્રાઈવરની માહિતી(નામ, સરનામું, લાઈસન્સ નંબર, બેજ નંબર) અને શાળાનો કે બસ માલિકનો ટેલીફોન હેલ્પલાઈન નંબર અને રજીસ્ટ્રેશન નંબર, વાહનની અંદરની અને બાહરની તરફ સ્પષ્ટ દેખાય એ રીતે કોન્ટ્રાસ્ટ રંગમાં લખેલ હોવા જોઈએ. તે બસમાં મુસાફર અને પબ્લીકને સ્પષ્ટ દેખાય એવી રીતે લખેલ હોવું જોઈએ કે જેથી જરૂરીયાતનાં સમયે સ્કુલ સત્તાવાળાઓ, પોલીસ કે અન્ય સત્તાધિકારીઓને માહિતગાર કરી શકાય.

૧.૨ બસના આંતરિક ભાગ અંગે:

- (એ) બસની બારીઓ પર આડી પટ્ટીઓ અને જાળી હોવી જોઈએ.
- (બી) બસના દરવાજા પર વિશ્વસનીય લોક હોવા જોઈએ.
- (સી) દરેક સ્કુલ બસમાં આપાતકાલીન સમયે બહાર જવા માટેનો દરવાજો હોવો જ જોઈએ તે જવાબદારી સ્કુલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાની રહેશે.
- (ડી) સ્કુલ બસમાં સ્પીડગવર્નર લગાવેલ હોવું જોઈએ કે જેની ગતિ મર્યાદા ૪૦ કી.મી. પ્રતિ કલાકની હોય.

(૬) દરેક સ્કૂલ બસમાં ABC પ્રકારના ૫ કિલોની કમનાવાળા અને ૧૬૧ પ્રમાણિત કરાયેલ હોય તેવા ૫ અગ્નિશામક હોય એ સ્કૂલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે. જેમાંથી એક ડ્રાઇવર કેબીનમાં અને બીજું આપાતકાલીન દ્વાર પાસે રાખવું, જેના વપરાશ અંગેની તાલીમ ડ્રાઇવર, કંડક્ટર, એકેડેમિક્સને આપેલ હોવી જોઈએ.

(એક) સ્કૂલના બાળકોની સાવચેતી માટે સ્કૂલબસની બેઠકો બિન દબનશીલ પદાર્થોમાંથી બનાવેલી હોવી જોઈએ.

(જી) GPS સીસ્ટમ અને CCTVની વ્યવસ્થા દરેક સ્કૂલ બસમાં ફરજિયાત હોવા જોઈએ, બસનાં માલિકે એ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે લગાવેલ GPS અને CCTV હંમેશા કાર્યરત વ્યવસ્થામાં જ રહે.

૧.૩ બસમાં સગવડ/સુવિધાઓ:

(એ) સ્કૂલ બસમાં એક પ્રાથમિક સારવાર પેટી અને પીવાનું પાણી હોવું જોઈએ.

(બી) સ્કૂલબેગને સલામત રાખવા/મુકવા માટે સીટની નીચે જગ્યા હોવી જોઈએ અથવા સ્કૂલ બસની અંદર યોગ્ય જગ્યા હોવી જોઈએ.

(સી) સ્કૂલ બસમાં એલાર્મ બેલ/ઘંટડી અને મોટા અવાજ વાળું ધ્વનિસંકેત સાધન હોવા જોઈએ કે જેથી આપત્તિ/કટોકટી ના સમયે દરેકને ચેતવણી આપી શકાય/ચેતવી શકાય.

(ડી) સ્કૂલ બસમાં પડદાં લગાવવા નહિ તેમજ કાચ પર ફિલ્મ લગાડવી નહિ.

(ઈ) સ્કૂલ બસમાં અંદર પુરતું અજવાળું હોવું જોઈએ.

(એક) સ્કૂલ બસ જ્યારે રોડ પર જતી હોય ત્યારે અંદર થતી પ્રવૃત્તિઓ બહારથી દ્રશ્યમાન હોવી જોઈએ.

૧.૪ બસમાં બાળકોની સલામતી માટે મહત્વની સૂચનાઓ:

(એ) માન્યતા પ્રાપ્ત સ્કૂલોએ રાજ્ય વાહનવ્યવહાર વિભાગ દ્વારા સુચિત કરેલ માન્ય મંજૂરી ન ધરાવતી તેમજ આવશ્યક શરતોનું પાલન ન કરતી બસ પછી તે, ભાડેથી લીધી હોય કે પોતાની માલિકીની બસ હોય, તેનો બાળકોને લાવવા લઈ જવા માટે ઉપયોગ ન કરવો.

(બી) મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ પ્રમાણે સ્કૂલબસ અને સ્કૂલબસનાં મુસાફરોનો માન્ય વીમો, ટેક્સ, પરમીટ, પીયુસી, ફીટનેશ હોવો જોઈએ. ડ્રાઇવર પાસે અધિકૃત ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ હોવું જોઈએ.

(સી) દર વર્ષે ડ્રાઇવરની શારીરિક તપાસ અને આંખોની તપાસ થવી જોઈએ અને અધિકૃત સત્તાધીશ પાસેથી મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮માં જણાવ્યા પ્રમાણેનું 'શારીરિક યોગ્યતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર' મેળવેલ હોવું જોઈએ.

(ડી) લાલ બત્તી/રેડ સિગ્નલની અવગણના કરવી, લેન ડ્રાઇવિંગ શિસ્તભંગ કે અનધિકૃત વ્યક્તિને વાહન ચલાવવા આપવું વગેરે જેવા ટ્રાફિક ગુનાઓમાં બે થી વધુ વખત સંડોવાયેલ હોય તેવા ડ્રાઇવરને કર્મચારી તરીકે સ્કૂલ સત્તાવાળાઓ રાખી શકશે નહીં.

(ઈ) ખુબ જ ઝડપી તેમજ ખતરનાક રીતે વાહન ચલાવવા માટે અથવા ઇન્ડિયન પિનલ કોડની કલમ - ૨૭૯, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૦૪એ અથવા POSCO(પોસ્કો) એક્ટ - ૨૦૧૨ હેઠળ અથવા અન્ય કોઈ ક્રોજદારી કાયદા હેઠળ ગુનાહિત ઠરેલ હોય, તેવા ડ્રાઇવરને સ્કૂલ સત્તાવાળાઓ કર્મચારી તરીકે રાખી શકશે નહીં.

- ક) વાહનવ્યવહાર વિભાગ દ્વારા આપવામાં આવેલ માન્ય જાહેર સેવા માટેનાં વાહન ચલાવવા અંગેનો ફોટોવાળો બેજ હોય તેવા ડ્રાઇવરે જ વાહન ચલાવવું જોઈએ.
- (જી) ગુજરાત મોટર વ્હીકલ્સ રૂલ્સ, ૧૯૮૯ ના નિયમ ૧૧૯ મુજબ જો વિદ્યાર્થીની ઉંમર ૧૨ વર્ષથી ઓછી હોય તો, માન્યતા પ્રાપ્ત બેઠક ક્ષમતાના બમણાથી વધારે વિદ્યાર્થીઓનું વહન કરવું નહીં/બેસાડવા નહીં.
- (એચ) મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ મુજબ "સ્કૂલબસની રોડ પર ચલાવવા માટેની યોગ્યતા" હોય તેવું સ્કૂલબસની યોગ્યતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર (ફીટનેશ) સમયાંતરે મેળવવાનું રહેશે.
- (આઈ) કોઈપણ સ્કૂલ સત્તાધારી અને/અથવા સ્કૂલબસ ડ્રાઇવર મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ અને તેમાં સમાવિષ્ટ નિયમો ઉપરાંત, બોર્ડ, રાજ્ય સરકાર અને કોર્ટની સુચનોનું ઉલ્લંઘન કરતાં મળશે તો કાયદાકીય પગલા ને પાત્ર રહેશે.
- (જે) જ્યાં સ્કૂલબસ ભાડે લેવામાં આવી હોય તો, સ્કૂલ સત્તાધિકારીઓએ માલિક સાથે માન્ય કરાર કરવો અને આ કરારની નકલ સ્કૂલબસ ચલાવતા ડ્રાઇવરે સાથે રાખવી.
- (કે) વિદ્યાર્થીઓના નામ, ધોરણ, રહેઠાણનું સરનામું, બ્લડ ગ્રુપ, બસમાં ઉભા રહેવાના સ્થળો, માર્ગ યોજના(રૂટ પ્લાન)ની માહિતી/વિગતો ધરાવતું રેકર્ડ હંમેશા સ્કૂલબસ કંડક્ટર પાસે સ્કૂલબસમાં તૈયાર રાખવું જોઈએ.
- (એલ) જ્યારે પણ સ્કૂલના બાળકોનું પરિવહન કરારથી કરવામાં આવતું હોય ત્યારે, વાહનના માલિકે આ અંગેની જાણ ડ્રાઇવરના નામ અને વાહનની વિગત સાથે ક્ષેત્રિય પોલીસ સ્ટેશન, અને જિલ્લા ટ્રાફિક પોલીસને સ્પષ્ટ જણાવવાની રહેશે.
- (એમ) સ્કૂલબસ ચલાવતી વખતે ડ્રાઇવર મોબાઇલ ફોનનો વપરાશ કરી શકશે નહીં અને વિદ્યાર્થી તેમજ સ્ટાફ સાથે વધારે પડતી ક્રિયાપ્રતિક્રિયા / વાર્તાલાપ કરી શકશે નહીં.
- (એન) સ્કૂલબસ ચાલતી હોય ત્યારે તેના દરવાજા બંધ રહે એ સ્કૂલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.
- (ઓ) સ્કૂલબસમાંથી જ્યારે સ્કૂલના બાળકો ચઢતાં અને ઉતરતાં હોય ત્યારે, સ્કૂલબસ સ્થિર હાલતમાં હોવી જોઈએ.
- (પી) ડ્રાઇવરની ડ્રાઇવિંગ કુશળતામાં વધારો થાય તે માટે સમયાંતરે રિકેસર તાલીમ આપવી. (દા.ત. વર્ષમાં બે વાર)
- (ક્યું) નશાની હાલતમાં ડ્રાઇવર સ્કૂલબસ ચલાવી શકશે નહીં. આ બાબતે નિયમિતપણે તપાસ સ્કૂલ સત્તાધીશોએ કરવી. જો કોઈ વાંધાજનક જણાય તો, સ્કૂલબસના ડ્રાઇવરની તબીબી તપાસ થવી જોઈએ અને જરૂર લાગે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ રદ કરવા સુધીના પગલાં લેવા જોઈએ.
- (આર) સ્કૂલ સત્તાધીશોએ દરેક સ્કૂલ બસમાં એક મોબાઇલ ફોન પુરો પાડવો કે જેથી આપત્તિના સમયે સ્કૂલબસનો સંપર્ક થઈ શકે અથવા ડ્રાઇવર કે કંડક્ટર પોલીસ, રાજ્ય સત્તાધીશો અને સ્કૂલ સત્તાધીશોનો સંપર્ક કરી શકે.
- (એસ) સ્કૂલબસ જ્યારે સ્કૂલના બાળકોને લઈ જઈ રહી હોય ત્યારે આ બસ અન્ય વાહનોને ઓવરટેક ના કરે તે સ્કૂલ સત્તાવાળાઓએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.
- (ટી) માર્ગ સલામતી અંગે જાગૃતિ લાવવા નિયમિત સમયાંતરે રોડ સેફ્ટી મેળા, ટીમ પ્રોજેક્ટના કાર્યક્રમો, રોડ સેફ્ટી ક્લબનું આયોજન થતુ રહે તે ઇચ્છનીય છે. વધુમાં સ્કૂલ સત્તાધીશોએ વિદ્યાર્થીઓનાં માર્ગ

સલામતી સપ્તાહ દરમ્યાન નાટક અને પ્રદર્શન જેવા આયોજન કરે અને જાહેર જનતામાં જાગૃતિ લાવે તે માટે પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ.

(યુ) માતા-પિતા કે વાલી બાળકોને શાળાએ લાવવા લઈ જવા ટ્રાન્સપોર્ટ વર્ગ (પીળી નંબર પ્લેટ) માં નોંધાયેલા વેલીડ પરમીટ થર્ડપાર્ટી તથા બાળકોનો વેલીડ વીમો, વેલીડ પીયુસી, વેલીડ ફીટનેશ સર્ટી. ધરાવતા અને અધિકૃત ડ્રાઇવીંગ લાયસન્સ ધરાવતા ડ્રાઇવર દ્વારા હંકારતા વાહનનો જ ઉપયોગ કરવો.

સ્કૂલબસ ભાડે લેવામાં આવી હોય તો પણ આ સૂચનાઓ વાહનના ઓપરેટરને તેમજ સ્કૂલ સત્તાવાળાઓને સરખી રીતે લાગુ પડશે. આ સૂચનાઓનું પાલન નહિ થયાનું ધ્યાનમાં આવશે તો બસની પરમીટ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની કલમ-૮૬ અનુસાર સસ્પેન્ડ અથવા રદ કરવા જરૂરી કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. જેની સ્પષ્ટ નોંધ લેવી.

૨. સ્કૂલ વર્ધી માટે વપરાતી ઓટો રીક્ષા, વાન વગેરે માટે સૂચનાઓ

મોટાભાગના વાલીઓ પોતાના બાળકોને શાળાએ લઈ જવા- લાવવા માટે ખાનગી માલિકીની ઓટોરીક્ષા, વાન વગેરેની સેવા ભાડેથી મેળવતા હોય છે. જે અન્વયે બાળકોની સલામતી માટે અત્રેથી વખતો વખત જરૂરી પરિપત્રો કરવામાં આવ્યા છે. આ રીતે થતા પરિવહનમાં બાળકોની સલામતી જળવાય તે રીતે પરિવહન કરવા નામદાર ગુજરાત હાઇકોર્ટ પણ અલગ અલગ કેસોમાં વિવિધ દિશાનિર્દેશો આપેલા છે. આ તમામના અનુસંધાને નીચે પ્રમાણે સંકલિત સૂચનાઓ આપવામાં આવે છે.

(એ) શાળાના બાળકોને ઘેરથી શાળાએ લઈ જવા અને પરત લાવવા માટે થી વ્હીલર પેસેન્જર ઓટોરીક્ષાઓ સાથે માતૃતિ વાન વિગેરે જેવા વાહનોનો મોટાપાયે ઉપયોગ થાય છે. આ વાહનો બેઠક ક્ષમતાની દ્રષ્ટિએ બે પ્રકારના હોય છે.

(૧) ૬+૧ સુધીની બેઠક ક્ષમતા ધરાવતા વાહનો.

(૨) ૬ થી વધારે પરંતુ ૧૨ મુસાફરો સુધી (ડ્રાઇવર સિવાય) બેઠક ક્ષમતા ધરાવતા વાહનો.

ગુજરાત મોટર વ્હીકલ્સ રૂલ્સ, ૧૯૮૮ના નિયમ: ૧૧૯(૧) મુજબ સ્કૂલના ઉપયોગ માટેના પબ્લિક સર્વિસ વ્હીકલ્સમાં બાર વર્ષની ઉંમર કરતા વધારે ન હોય તેવું બાળક "અડધા" તરીકે ગણાય છે. આમ, આ પ્રકારના વાહનોમાં તેની નિયત થયેલ બેઠક ક્ષમતા કરતા બમણી સંખ્યામાં ૧૨ વર્ષ સુધીની ઉંમરના બાળકોને સ્કૂલના હેતુ માટે લાવી, લઈ જઈ શકાય.

બાળકોને ઘેરથી શાળાએ અને શાળાએથી ઘેર પરત લાવવા માટે વપરાતા ઓટોરીક્ષા તથા માતૃતિ વાન જેવા વાહનોમાં જરૂરી પરમીટ આપતા પહેલા સક્ષમ ઓથોરીટીએ તે વાહનના ઉત્પાદકે નિયત કરેલ બેઠક ક્ષમતાના બમણાથી વધારે ન હોય તેટલી મર્યાદામાં બાળકો સમાવવા માટે પરવાનગી આપવી અને જો ચેકિંગ વખતે આવા વાહનોમાં તેના ઉત્પાદકે નિયત કરેલ બેઠક ક્ષમતાના બમણાથી વધારે ૧૨ વર્ષ સુધીના બાળકો બેસાડેલા ધ્યાનમાં આવેતો, આવા વાહન અંગે પરમીટ શરતોના ભંગ બદલનીકાયદેસરની કાર્યવાહી કરવી.

(બી) મોટર વ્હીકલ એક્ટ - ૧૯૮૮ પ્રમાણે સ્કૂલ વર્ધીનું વાહન અને તેમાં લાવવા લઈ જવાના વિદ્યાર્થીઓનો માન્ય વીમો, ટેક્સ, પરમીટ, પી.યુ.સી., ફીટનેશ હોવો જોઈએ. ડ્રાઇવર પાસે અધિકૃત

માં જાગૃતિ લાવે
માં

- ફાઇવીંગ લાયસન્સ હોવું જોઈએ સ્કૂલના બાળકોને ભાડેથી લઈ જવા દરેક વાહનની આગળ - પાછળ સ્કૂલ રીક્ષા, સ્કૂલ વાન એમ યથાપ્રસંગ સ્પષ્ટ અને મોટા અક્ષરે અવશ્ય લખવું જોઈએ.
- (સી) જો આ વાહન બાળકો માટે ભાડેથી ફરતું હોય તો તેની પર સ્કૂલવર્ધી એમ સ્પષ્ટ દેખાય તે પ્રમાણે લખવું જોઈએ.
- (ડી) દરેક વાહનમાં પ્રાથમિક સારવારની પેટી બિનચૂક ફરજિયાત રાખવી જોઈએ.
- (ઈ) દરેક વાહનમાં જરૂરી અગ્નિશામક સાધનો ફરજિયાત રાખવા જોઈએ.
- (એફ) આવા વાહન ઉપર તેના માલિકનું નામ અને ટેલીફોન નંબર અવશ્ય લખેલા હોવા જોઈએ.
- (જી) સ્કૂલવાનના બારણાસારી ગુણવત્તાવાળા તાળાઓથી બંધ કરવા જોઈએ.
- (એચ) દરેક વાનમાં સ્કૂલ બેગ સલામત રાખવા માટે જરૂરી જગ્યા રાખવી જોઈએ.
- (આઈ) ઓટોરીક્ષામાં તથા વાનમાં ઉતારું કમ્પાર્ટમેન્ટવધારાની બેઠક વ્યવસ્થા કરવાની રહેશે.
- (જી) સીટ કુશન સાદી સપાટીવાળું હોવું જોઈએ, વાંકીચુકી સપાટીવાળું હોવું જોઈએ નહિ.
- (કે) વાનમાં ઉતારું કમ્પાર્ટમેન્ટમાં બારીઓએવી ડીઝાઇનવાળી જાળીથી કાયમી રીતે બંધ કરવી જોઈએ કે જેથી જાળીમાંથી બાળકોનો કોઈ અવયવ બહાર આવી શકે નહિ.
- (એલ) વાહનમાં બલ્બ હોર્ન બેસાડેલ હોવું જોઈએ. અને આવું હોર્ન હંમેશા ચાલુ હાલતમાં હોવું જોઈએ.
- (એમ) આવું વાહન કલાકમાં ૨૦કી.મી. કરતા વધુ ઝડપે ચલાવી શકાશે નહિ.
- (એન) વાહનમાં બાળકોના દફતર ડાબી તથા જમણી બાજુએ બહાર લટકાવી શકાશે નહિ.
- (ઓ) વાહન ઉપર આગળની બાજુએ, ડાબી બાજુએ, જમણી બાજુએ તથા પાછળના ભાગમાં પીળા બેકગ્રાઉન્ડ ઉપર લાલ રંગમાં સ્કૂલ વાન શબ્દ ચિતરવાના રહેશે.
- (પી) ડ્રાઈવરની સીટ ઉપર કોઈપણ બાળકને બેસાડી શકાશે નહિ.
- (કયુ) ગુજરાત મોટર વ્હીકલ્સ રૂલ્સ, ૧૯૮૯ ના નિયમ ૧૧૯ મુજબ સ્કૂલવર્ધીના વાહનોમાં ૧૨ વર્ષ સુધીના બાળકો માટે ૧ સીટ દીઠ બે બાળક બેસી શકે તેવી કાયદાકીય જોગવાઈ છે. આનાથી વધારે બાળકો બેસાડી બાળકોનું પરિવહન કરતા વાહનો સામે કડક ચેકિંગ કરવું.
- (આર) ખાનગી રજીસ્ટ્રેશન (પાસીંગ) ધરાવતા વાહનોમાં ભાડેથી બાળકોને લાવવા અને લઈ જવા એ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની કલમ-૩૯ અને ૧૯૨એ હેઠળનો ગંભીર ગુન્હો છે અને આવું વાહન કલમ ૨૦૭ નીચે ડીટેઈન થઈ શકે છે. તેથી આવા વાહનો ડીટેઈન કરી તેમનું રજીસ્ટ્રેશન રદ મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની કલમ-૫૩ અનુસાર સસ્પેન્ડ કરવા પગલા લેવા.
- (એસ) સ્કૂલવર્ધીના વાહનોમાં કોઈપણ મંજૂરી લીધા વગર CNG અથવા LPG ગેસ પર વાહન ચલાવવું ગંભીર ગુન્હો છે. કેટલાક કિસ્સામાં ડોમેસ્ટીક વપરાશમાં LPG દ્વારા વાહન ચલાવવાનું હોવાની પણ શક્યતા હોય છે. આ બહુજ ગંભીર બાબત છે. તેથી આવા વાહનો ચેકિંગ કરી તેની અંદરની ગેરકાયદેસર કીટ/બાટલો કાઢીને કડક કાર્યવાહી કરવા જણાવવામાં આવે છે.
- (ટી) સ્કૂલવર્ધી વાનના ડ્રાઈવર પાસે ટ્રાન્સપોર્ટ વાહન ચલાવવાનો બેઝ ફરજિયાત પણે હોવો જોઈએ. આવા કિસ્સામાં કલમ-૨૦૭ હેઠળ વાહન ડીટેઈન થઈ શકે છે. આવા વાહનોનું કડક ચેકિંગ કરી ડીટેઈન કરવા.

(૧) સ્કૂલવાર્ડી વાન શકે માટે તમામ વગર વપસતી હોવાનું ધ્યાનમાં આવે તો ગુજરાત રોડ સેફ્ટી ઓથોરિટી એક્ટ, ૨૦૧૮ની કલમ-૧૪(૧) હેઠળ વાહન ડીટેક્ટન કરવું, તથા આ કાયદા અને મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ની જોગવાઈઓ હેઠળ કડક પગલા લેવા, ઉક્ત સુચનાઓનું સુસ્ત રીતે પાલન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા સંબંધિત ચેકીંગમાં આ તમામ મુદ્દાઓનો સમાવેશ કરવો.

તમામ પોલીસ કમિશનરશ્રીઓ અને ડીસ્ટ્રીક્ટ મેજિસ્ટ્રેટશ્રીઓ કે જે હોવાની રૂએ અનુક્રમે સીટી અને ડીસ્ટ્રીક્ટ રોડ સેફ્ટી કમિટીના અધ્યક્ષ છે, તેઓને ગુજરાત રોડ સેફ્ટી ઓથોરિટી એક્ટ, ૨૦૧૮ ની કલમ - ૧૫(૧) હેઠળ મળેલી સત્તાની રૂએ આ પરિપત્રોની અમલવારી કરાવવા સીટી અને ડીસ્ટ્રીક્ટ રોડ સેફ્ટી કમિટીની બેઠકોમાં જરૂરી ઠરાવ પસાર કરી બહોળી પ્રસિધ્ધિ કરી અમલવારી સુનિશ્ચિત કરવા જરૂરી કાર્યવાહી કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

વાહન વ્યવહાર કમિશનર
ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

વિડાણ- ઉપર મુજબ

પ્રતિ

આર.ટી.ઓ./એ.આર.ટી.ઓ. તમામ

ગુજરાત રાજ્ય.

નકલ જાણ તથા અમલ સાડું રવાના:

- (૧) અધ્યક્ષશ્રી અને પોલીસ કમિશનરશ્રીઓ, સીટી રોડ સેફ્ટી કમિટી અમદાવાદ, સુરત, રાજકોટ, વડોદરા.
- (૨) અધ્યક્ષશ્રી અને ડીસ્ટ્રીક્ટ મેજિસ્ટ્રેટશ્રીઓ, ડીસ્ટ્રીક્ટ રોડ સેફ્ટી કમિટી, તમામ
- (૩) પોલીસ અધિક્ષકશ્રીઓ, પોલીસ અધિક્ષકશ્રીની કચેરી, તમામ..

નકલ જાણ તથા તાબાની કચેરીઓને જરૂરી સુચના આપવા સાડું રવાના:

- (૧) કમિશનરશ્રી, શાળાઓની કમિશનરશ્રીની કચેરી, બ્લોક નં.૯/૧, જુના સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- (૨) કમિશનરશ્રી, ટેકનીકલ શિક્ષણની કચેરી, બ્લોક નં.૨/૬, કર્મચોગી ભવન, સેક્ટર- ૧૦/એ, ગાંધીનગર.

નકલ સવિનય રવાના:

- (૧) માન. મંત્રીશ્રી(વાહન વ્યવહાર)ના અંગત મદદનીશ, સરદાર પટેલ ભવન, ગાંધીનગર.
માન. મંત્રીશ્રીના ધ્યાને મુકવા સાડું.
- (૨) અગ્રસચિવશ્રીના અંગત મદદનીશ, બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ, બ્લોક નં.૨/૨, સચિવાલય, ગાંધીનગર. માન. અગ્રસચિવશ્રીના ધ્યાને મુકવા સાડું.
- (૩) પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીના અંગત મદદનીશ, પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીની કચેરી, પોલીસ ભવન ગાંધીનગર. માન. પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીના ધ્યાને મુકવા સાડું.
- (૪) અગ્રસચિવશ્રી(શિક્ષણ)ના અંગત મદદનીશ, શિક્ષણ વિભાગ, બ્લોક નં.૫/૮, સચિવાલય, ગાંધીનગર. માન. અગ્રસચિવશ્રીના ધ્યાને મુકવા સાડું.
- (૫) સચિવશ્રી(પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ)ના અંગત મદદનીશ, શિક્ષણ વિભાગ, બ્લોક નં.૫/૭, સચિવાલય, ગાંધીનગર. માન. સચિવશ્રીના ધ્યાને મુકવા સાડું.

No.: CBSE/AFF./Circular-8/2017/1217401

Dated: 23.02.2017

Sub.: Safety of school children in the school bus.

The Central Board of Secondary Education (CBSE) has always been an ardent advocate of pursuing 'Student centric policies' which inter alia includes curricular, co-curricular and health aspects for holistic development of the child's personality. The advisories issued by the Board in form of various circulars, the emphasis on compliance of its Affiliation bye-laws and various directives of the Government as well as the judgments pronounced by the Courts - aim at achieving this endeavor.

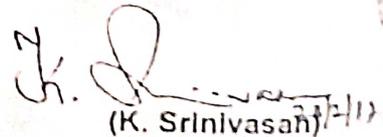
2. Hon'ble Supreme Court of India, vide judgment dated 16-12-1997 in W.P.(Civil) 13029 of 1985 in the case of Sh. M.C Mehta Vs Union of India & Others, sensing the gravity of the issue has issued the order which, inter alia includes guidelines for safe plying of school buses and to ensure the safety of school children travelling in the bus.

3. However, the recent unfortunate instances reported in the media about callous approach by certain schools with respect to the safety of school children during transit to and fro to the school have again agitated deep concern regarding the safety of the school children. The time has come to make the schools sensitive to this serious issue and to take proactive remedial measures to ensure that safe transport for school children becomes one of the paramount safety objectives for every CBSE affiliated school.

4. CBSE Affiliation bye-laws (Chapter II, Rule 8.5) read with CBSE Circulars No.28/2004 dated 26.07.2004, No.01/2012 dated 08.06.2012, No.20/2014 dated 06.02.2014 and No.04 dated 28.10.2016 bear exhaustive provisions which are to be followed by every CBSE affiliated school for safety of school children during transit. The faith, trust and responsibility reposed in schools by parents should be the cardinal guiding beacon for every school to meet the expectations and contribute towards nurturing of young citizens of the country.

5. Taking into consideration the judgment pronounced by the Hon'ble Supreme Court, the statutory provisions, directives of the State Governments, provisions in Affiliation bye-laws and circulars issued by CBSE from time to time, a comprehensive guidelines have been consolidated, which is enclosed as Annexure- I. These guidelines should be scrupulously followed and complied with by all affiliated schools, as an integral part of Affiliation bye-laws.

6. The Management and the Head of the CBSE affiliated schools will be held responsible for any lapse in this regard which would invite appropriate action including the disaffiliation of the school as per the provisions under Affiliation bye-laws.

(K. Srinivasan)

Deputy Secretary (Affiliation)

शिक्षा केंद्र-2, सामुदायिक केंद्र, प्रीत विहार, दिल्ली - 110092

"Shiksha Kendra" 2, Community Centre, Preet Vihar, Delhi - 110092

फोन / Telephone : (011) 26102601, 26102602, 26102603, 26102604, 26102605, 26102606, 26102607, 26102608, 26102609, 26102610, 26102611, 26102612, 26102613, 26102614, 26102615, 26102616, 26102617, 26102618, 26102619, 26102620, 26102621, 26102622, 26102623, 26102624, 26102625, 26102626, 26102627, 26102628, 26102629, 26102630, 26102631, 26102632, 26102633, 26102634, 26102635, 26102636, 26102637, 26102638, 26102639, 26102640, 26102641, 26102642, 26102643, 26102644, 26102645, 26102646, 26102647, 26102648, 26102649, 26102650, 26102651, 26102652, 26102653, 26102654, 26102655, 26102656, 26102657, 26102658, 26102659, 26102660, 26102661, 26102662, 26102663, 26102664, 26102665, 26102666, 26102667, 26102668, 26102669, 26102670, 26102671, 26102672, 26102673, 26102674, 26102675, 26102676, 26102677, 26102678, 26102679, 26102680, 26102681, 26102682, 26102683, 26102684, 26102685, 26102686, 26102687, 26102688, 26102689, 26102690, 26102691, 26102692, 26102693, 26102694, 26102695, 26102696, 26102697, 26102698, 26102699, 26102700, 26102701, 26102702, 26102703, 26102704, 26102705, 26102706, 26102707, 26102708, 26102709, 26102710, 26102711, 26102712, 26102713, 26102714, 26102715, 26102716, 26102717, 26102718, 26102719, 26102720, 26102721, 26102722, 26102723, 26102724, 26102725, 26102726, 26102727, 26102728, 26102729, 26102730, 26102731, 26102732, 26102733, 26102734, 26102735, 26102736, 26102737, 26102738, 26102739, 26102740, 26102741, 26102742, 26102743, 26102744, 26102745, 26102746, 26102747, 26102748, 26102749, 26102750, 26102751, 26102752, 26102753, 26102754, 26102755, 26102756, 26102757, 26102758, 26102759, 26102760, 26102761, 26102762, 26102763, 26102764, 26102765, 26102766, 26102767, 26102768, 26102769, 26102770, 26102771, 26102772, 26102773, 26102774, 26102775, 26102776, 26102777, 26102778, 26102779, 26102780, 26102781, 26102782, 26102783, 26102784, 26102785, 26102786, 26102787, 26102788, 26102789, 26102790, 26102791, 26102792, 26102793, 26102794, 26102795, 26102796, 26102797, 26102798, 26102799, 26102800, 26102801, 26102802, 26102803, 26102804, 26102805, 26102806, 26102807, 26102808, 26102809, 26102810, 26102811, 26102812, 26102813, 26102814, 26102815, 26102816, 26102817, 26102818, 26102819, 26102820, 26102821, 26102822, 26102823, 26102824, 26102825, 26102826, 26102827, 26102828, 26102829, 26102830, 26102831, 26102832, 26102833, 26102834, 26102835, 26102836, 26102837, 26102838, 26102839, 26102840, 26102841, 26102842, 26102843, 26102844, 26102845, 26102846, 26102847, 26102848, 26102849, 26102850, 26102851, 26102852, 26102853, 26102854, 26102855, 26102856, 26102857, 26102858, 26102859, 26102860, 26102861, 26102862, 26102863, 26102864, 26102865, 26102866, 26102867, 26102868, 26102869, 26102870, 26102871, 26102872, 26102873, 26102874, 26102875, 26102876, 26102877, 26102878, 26102879, 26102880, 26102881, 26102882, 26102883, 26102884, 26102885, 26102886, 26102887, 26102888, 26102889, 26102890, 26102891, 26102892, 26102893, 26102894, 26102895, 26102896, 26102897, 26102898, 26102899, 26102900, 26102901, 26102902, 26102903, 26102904, 26102905, 26102906, 26102907, 26102908, 26102909, 26102910, 26102911, 26102912, 26102913, 26102914, 26102915, 26102916, 26102917, 26102918, 26102919, 26102920, 26102921, 26102922, 26102923, 26102924, 26102925, 26102926, 26102927, 26102928, 26102929, 26102930, 26102931, 26102932, 26102933, 26102934, 26102935, 26102936, 26102937, 26102938, 26102939, 26102940, 26102941, 26102942, 26102943, 26102944, 26102945, 26102946, 26102947, 26102948, 26102949, 26102950, 26102951, 26102952, 26102953, 26102954, 26102955, 26102956, 26102957, 26102958, 26102959, 26102960, 26102961, 26102962, 26102963, 26102964, 26102965, 26102966, 26102967, 26102968, 26102969, 26102970, 26102971, 26102972, 26102973, 26102974, 26102975, 26102976, 26102977, 26102978, 26102979, 26102980, 26102981, 26102982, 26102983, 26102984, 26102985, 26102986, 26102987, 26102988, 26102989, 26102990, 26102991, 26102992, 26102993, 26102994, 26102995, 26102996, 26102997, 26102998, 26102999, 26103000, 26103001, 26103002, 26103003, 26103004, 26103005, 26103006, 26103007, 26103008, 26103009, 26103010, 26103011, 26103012, 26103013, 26103014, 26103015, 26103016, 26103017, 26103018, 26103019, 26103020, 26103021, 26103022, 26103023, 26103024, 26103025, 26103026, 26103027, 26103028, 26103029, 26103030, 26103031, 26103032, 26103033, 26103034, 26103035, 26103036, 26103037, 26103038, 26103039, 26103040, 26103041, 26103042, 26103043, 26103044, 26103045, 26103046, 26103047, 26103048, 26103049, 26103050, 26103051, 26103052, 26103053, 26103054, 26103055, 26103056, 26103057, 26103058, 26103059, 26103060, 26103061, 26103062, 26103063, 26103064, 26103065, 26103066, 26103067, 26103068, 26103069, 26103070, 26103071, 26103072, 26103073, 26103074, 26103075, 26103076, 26103077, 26103078, 26103079, 26103080, 26103081, 26103082, 26103083, 26103084, 26103085, 26103086, 26103087, 26103088, 26103089, 26103090, 26103091, 26103092, 26103093, 26103094, 26103095, 26103096, 26103097, 26103098, 26103099, 26103100, 26103101, 26103102, 26103103, 26103104, 26103105, 26103106, 26103107, 26103108, 26103109, 26103110, 26103111, 26103112, 26103113, 26103114, 26103115, 26103116, 26103117, 26103118, 26103119, 26103120, 26103121, 26103122, 26103123, 26103124, 26103125, 26103126, 26103127, 26103128, 26103129, 26103130, 26103131, 26103132, 26103133, 26103134, 26103135, 26103136, 26103137, 26103138, 26103139, 26103140, 26103141, 26103142, 26103143, 26103144, 26103145, 26103146, 26103147, 26103148, 26103149, 26103150, 26103151, 26103152, 26103153, 26103154, 26103155, 26103156, 26103157, 26103158, 26103159, 26103160, 26103161, 26103162, 26103163, 26103164, 26103165, 26103166, 26103167, 26103168, 26103169, 26103170, 26103171, 26103172, 26103173, 26103174, 26103175, 26103176, 26103177, 26103178, 26103179, 26103180, 26103181, 26103182, 26103183, 26103184, 26103185, 26103186, 26103187, 26103188, 26103189, 26103190, 26103191, 26103192, 26103193, 26103194, 26103195, 26103196, 26103197, 26103198, 26103199, 26103200, 26103201, 26103202, 26103203, 26103204, 26103205, 26103206, 26103207, 26103208, 26103209, 26103210, 26103211, 26103212, 26103213, 26103214, 26103215, 26103216, 26103217, 26103218, 26103219, 26103220, 26103221, 26103222, 26103223, 26103224, 26103225, 26103226, 26103227, 26103228, 26103229, 26103230, 26103231, 26103232, 26103233, 26103234, 26103235, 26103236, 26103237, 26103238, 26103239, 26103240, 26103241, 26103242, 26103243, 26103244, 26103245, 26103246, 26103247, 26103248, 26103249, 26103250, 26103251, 26103252, 26103253, 26103254, 26103255, 26103256, 26103257, 26103258, 26103259, 26103260, 26103261, 26103262, 26103263, 26103264, 26103265, 26103266, 26103267, 26103268, 26103269, 26103270, 26103271, 26103272, 26103273, 26103274, 26103275, 26103276, 26103277, 26103278, 26103279, 26103280, 26103281, 26103282, 26103283, 26103284, 26103285, 26103286, 26103287, 26103288, 26103289, 26103290, 26103291, 26103292, 26103293, 26103294, 26103295, 26103296, 26103297, 26103298, 26103299, 26103300, 26103301, 26103302, 26103303, 26103304, 26103305, 26103306, 26103307, 26103308, 26103309, 26103310, 26103311, 26103312, 26103313, 26103314, 26103315, 26103316, 26103317, 26103318, 26103319, 26103320, 26103321, 26103322, 26103323, 26103324, 26103325, 26103326, 26103327, 26103328, 26103329, 26103330, 26103331, 26103332, 26103333, 26103334, 26103335, 26103336, 26103337, 26103338, 26103339, 26103340, 26103341, 26103342, 26103343, 26103344, 26103345, 26103346, 26103347, 26103348, 26103349, 26103350, 26103351, 26103352, 26103353, 26103354, 26103355, 26103356, 26103357, 26103358, 26103359, 26103360, 26103361, 26103362, 26103363, 26103364, 26103365, 26103366, 26103367, 26103368, 26103369, 26103370, 26103371, 26103372, 26103373, 26103374, 26103375, 26103376, 26103377, 26103378, 26103379, 26103380, 26103381, 26103382, 26103383, 26103384, 26103385, 26103386, 26103387, 26103388, 26103389, 26103390, 26103391, 26103392, 26103393, 26103394, 26103395, 26103396, 26103397, 26103398, 26103399, 26103400, 26103401, 26103402, 26103403, 26103404, 26103405, 26103406, 26103407, 26103408, 26103409, 26103410, 26103411, 26103412, 26103413, 26103414, 26103415, 26103416, 26103417, 26103418, 26103419, 26103420, 26103421, 26103422, 26103423, 26103424, 26103425, 26103426, 26103427, 26103428, 26103429, 26103430, 26103431, 26103432, 26103433, 26103434, 26103435, 26103436, 26103437, 26103438, 26103439, 26103440, 26103441, 26103442, 26103443, 26103444, 26103445, 26103446, 26103447, 26103448, 26103449, 26103450, 26103451, 26103452, 26103453, 26103454, 26103455, 26103456, 26103457, 26103458, 26103459, 26103460, 26103461, 26103462, 26103463, 26103464, 26103465, 26103466, 26103467, 26103468, 26103469, 26103470, 26103471, 26103472, 26103473, 26103474, 26103475, 26103476, 26103477, 26103478, 26103479, 26103480, 26103481, 26103482, 26103483, 26103484, 26103485, 26103486, 26103487, 26103488, 26103489, 26103490, 26103491, 26103492, 26103493, 26103494, 26103495, 26103496, 26103497, 26103498, 26103499, 26103500, 26103501, 26103502, 26103503, 26103504, 26103505, 26103506, 26103507, 26103508, 26103509, 26103510, 26103511, 26103512, 26103513, 26103514, 26103515, 26103516, 26103517, 26103518, 26103519, 26103520, 26103521, 26103522, 26103523, 26103524, 26103525, 26103526, 26103527, 26103528, 26103529, 26103530, 26103531, 26103532, 26103533, 26103534, 26103535, 26103536, 26103537, 26103538, 26103539, 26103540, 26103541, 26103542, 26103543, 26103544, 26103545, 26103546, 26103547, 26103548, 26103549, 26103550, 26103551, 26103552, 26103553, 26103554, 26103555, 26103556, 26103557, 26103558, 26103559, 26103560, 26103561, 26103562, 26103563, 26103564, 26103565, 26103566, 26103567, 26103568, 26103569, 26103570, 26103571, 26103572, 26103573, 26103574, 26103575, 26103576, 26103577, 26103578, 26103579, 26103580, 26103581, 26103582, 26103583, 26103584, 26103585, 26103586, 26103587, 26103588, 26103589, 26103590, 26103591, 26103592, 26103593, 26103594, 26103595, 26103596, 26103597, 26103598, 26103599, 26103600, 26103601, 26103602, 26103603, 26103604, 26103605, 26103606, 26103607, 26103608, 26103609, 26103610, 26103611, 26103612, 26103613, 26103614, 26103615, 26103616, 26103617, 26103618, 26103619, 26103620, 26103621, 26103622, 26103623, 26103624, 26103625, 26103626, 26103627, 26103628, 26103629, 26103630, 26103631, 26103632, 26103633, 26103634, 26103635, 26103636, 26103637, 26103638, 26103639, 26103640, 26103641, 26103642, 26103643, 26103644, 26103645, 26103646, 26103647, 26103648, 26103649, 26103650, 26103651, 26103652, 26103653, 26103654, 26103655, 26103656, 26103657, 26103658, 26103659, 26103660, 26103661, 26103662, 26103663, 26103664, 26103665, 26103666, 26103667, 26103668, 26103669, 26103670, 26103671, 26103672, 26103673, 26103674, 26103675, 26103676, 26103677, 26103678, 26103679, 26103680, 26103681, 26103682, 26103683, 26103684, 26103685, 26103686, 26103687, 26103688, 26103689, 26103690, 26103691, 26103692, 26103693, 26103694, 26103695, 26103696, 26103697, 26103698, 26103699, 26103700, 26103701, 26103702, 26103703, 26103704, 26103705, 26103706, 26103707, 26103708, 26103709, 26103710, 26103711, 26103712, 26103713, 26103714, 26103715, 26103716, 26103717, 26103718, 2

Copy for information and compliance:

- i. All the Principals of the Schools Affiliated to the CBSE.
- ii. All the Managers of the Private unaided Schools Affiliated to the CBSE.
- iii. The Director of Education, Delhi, Chandigarh, Arunachal Pradesh, Sikkim, Port Blair.
- iv. The Director, Secondary Education Department of all States.
- v. The Commissioner, Kendriya Vidyalaya Sangathan, 18-Institutional Area, Shaheed Jeeb Singh Marg, New Delhi - 110016.
- vi. The Commissioner, Navodaya Vidyalaya Samiti, A-28, Kailash Colony, New Delhi.
- vii. The Director, Central Tibetan School Administration, Ess Ess Plaza, Community Centre, Sector-3, Rohini-85.
- viii. EO to Chairman, CBSE
- ix. All HODs of CBSE.
- x. The Director (IT), CBSE, Delhi - for uploading the Circular on CBSE Website.
- xi. The Joint Secretary (A&L), CBSE, Preet Vihar, Delhi.
- xii. The Joint Secretary (Co-ordination), CBSE, Delhi.
- xiii. All Regional Officers of CBSE- for dissemination of the circular and guidelines through bulk mail to all affiliated schools in their respective region.
- xiv. The PRO, CBSE, Delhi for appropriate dissemination and publicity.
- xv. The Research Officer (Technology), Affiliation, CBSE - for further circulation to all stakeholders.
- xvi. Guard File.

23/2/17
(K.Srinivasan)
Deputy Secretary (Affiliation)

श्रीमान् के.एस. 2, सामुदायिक केंद्र, प्रीत विहार, दिल्ली - 110092

"Shri Man K. S. 2, Community Centre, Preet Vihar, Delhi - 110092

Telephone : 2312250, 2312251, 2312252, 2312253, 2312254, 2312255, 2312256, 2312257, 2312258, 2312259, 2312260, 2312261, 2312262, 2312263, 2312264, 2312265, 2312266, 2312267, 2312268, 2312269, 2312270, 2312271, 2312272, 2312273, 2312274, 2312275, 2312276, 2312277, 2312278, 2312279, 2312280, 2312281, 2312282, 2312283, 2312284, 2312285, 2312286, 2312287, 2312288, 2312289, 2312290, 2312291, 2312292, 2312293, 2312294, 2312295, 2312296, 2312297, 2312298, 2312299, 2312300, 2312301, 2312302, 2312303, 2312304, 2312305, 2312306, 2312307, 2312308, 2312309, 2312310, 2312311, 2312312, 2312313, 2312314, 2312315, 2312316, 2312317, 2312318, 2312319, 2312320, 2312321, 2312322, 2312323, 2312324, 2312325, 2312326, 2312327, 2312328, 2312329, 2312330, 2312331, 2312332, 2312333, 2312334, 2312335, 2312336, 2312337, 2312338, 2312339, 2312340, 2312341, 2312342, 2312343, 2312344, 2312345, 2312346, 2312347, 2312348, 2312349, 2312350, 2312351, 2312352, 2312353, 2312354, 2312355, 2312356, 2312357, 2312358, 2312359, 2312360, 2312361, 2312362, 2312363, 2312364, 2312365, 2312366, 2312367, 2312368, 2312369, 2312370, 2312371, 2312372, 2312373, 2312374, 2312375, 2312376, 2312377, 2312378, 2312379, 2312380, 2312381, 2312382, 2312383, 2312384, 2312385, 2312386, 2312387, 2312388, 2312389, 2312390, 2312391, 2312392, 2312393, 2312394, 2312395, 2312396, 2312397, 2312398, 2312399, 2312400, 2312401, 2312402, 2312403, 2312404, 2312405, 2312406, 2312407, 2312408, 2312409, 2312410, 2312411, 2312412, 2312413, 2312414, 2312415, 2312416, 2312417, 2312418, 2312419, 2312420, 2312421, 2312422, 2312423, 2312424, 2312425, 2312426, 2312427, 2312428, 2312429, 2312430, 2312431, 2312432, 2312433, 2312434, 2312435, 2312436, 2312437, 2312438, 2312439, 2312440, 2312441, 2312442, 2312443, 2312444, 2312445, 2312446, 2312447, 2312448, 2312449, 2312450, 2312451, 2312452, 2312453, 2312454, 2312455, 2312456, 2312457, 2312458, 2312459, 2312460, 2312461, 2312462, 2312463, 2312464, 2312465, 2312466, 2312467, 2312468, 2312469, 2312470, 2312471, 2312472, 2312473, 2312474, 2312475, 2312476, 2312477, 2312478, 2312479, 2312480, 2312481, 2312482, 2312483, 2312484, 2312485, 2312486, 2312487, 2312488, 2312489, 2312490, 2312491, 2312492, 2312493, 2312494, 2312495, 2312496, 2312497, 2312498, 2312499, 2312500, 2312501, 2312502, 2312503, 2312504, 2312505, 2312506, 2312507, 2312508, 2312509, 2312510, 2312511, 2312512, 2312513, 2312514, 2312515, 2312516, 2312517, 2312518, 2312519, 2312520, 2312521, 2312522, 2312523, 2312524, 2312525, 2312526, 2312527, 2312528, 2312529, 2312530, 2312531, 2312532, 2312533, 2312534, 2312535, 2312536, 2312537, 2312538, 2312539, 2312540, 2312541, 2312542, 2312543, 2312544, 2312545, 2312546, 2312547, 2312548, 2312549, 2312550, 2312551, 2312552, 2312553, 2312554, 2312555, 2312556, 2312557, 2312558, 2312559, 2312560, 2312561, 2312562, 2312563, 2312564, 2312565, 2312566, 2312567, 2312568, 2312569, 2312570, 2312571, 2312572, 2312573, 2312574, 2312575, 2312576, 2312577, 2312578, 2312579, 2312580, 2312581, 2312582, 2312583, 2312584, 2312585, 2312586, 2312587, 2312588, 2312589, 2312590, 2312591, 2312592, 2312593, 2312594, 2312595, 2312596, 2312597, 2312598, 2312599, 2312600, 2312601, 2312602, 2312603, 2312604, 2312605, 2312606, 2312607, 2312608, 2312609, 2312610, 2312611, 2312612, 2312613, 2312614, 2312615, 2312616, 2312617, 2312618, 2312619, 2312620, 2312621, 2312622, 2312623, 2312624, 2312625, 2312626, 2312627, 2312628, 2312629, 2312630, 2312631, 2312632, 2312633, 2312634, 2312635, 2312636, 2312637, 2312638, 2312639, 2312640, 2312641, 2312642, 2312643, 2312644, 2312645, 2312646, 2312647, 2312648, 2312649, 2312650, 2312651, 2312652, 2312653, 2312654, 2312655, 2312656, 2312657, 2312658, 2312659, 2312660, 2312661, 2312662, 2312663, 2312664, 2312665, 2312666, 2312667, 2312668, 2312669, 2312670, 2312671, 2312672, 2312673, 2312674, 2312675, 2312676, 2312677, 2312678, 2312679, 2312680, 2312681, 2312682, 2312683, 2312684, 2312685, 2312686, 2312687, 2312688, 2312689, 2312690, 2312691, 2312692, 2312693, 2312694, 2312695, 2312696, 2312697, 2312698, 2312699, 2312700, 2312701, 2312702, 2312703, 2312704, 2312705, 2312706, 2312707, 2312708, 2312709, 2312710, 2312711, 2312712, 2312713, 2312714, 2312715, 2312716, 2312717, 2312718, 2312719, 2312720, 2312721, 2312722, 2312723, 2312724, 2312725, 2312726, 2312727, 2312728, 2312729, 2312730, 2312731, 2312732, 2312733, 2312734, 2312735, 2312736, 2312737, 2312738, 2312739, 2312740, 2312741, 2312742, 2312743, 2312744, 2312745, 2312746, 2312747, 2312748, 2312749, 2312750, 2312751, 2312752, 2312753, 2312754, 2312755, 2312756, 2312757, 2312758, 2312759, 2312760, 2312761, 2312762, 2312763, 2312764, 2312765, 2312766, 2312767, 2312768, 2312769, 2312770, 2312771, 2312772, 2312773, 2312774, 2312775, 2312776, 2312777, 2312778, 2312779, 2312780, 2312781, 2312782, 2312783, 2312784, 2312785, 2312786, 2312787, 2312788, 2312789, 2312790, 2312791, 2312792, 2312793, 2312794, 2312795, 2312796, 2312797, 2312798, 2312799, 2312800, 2312801, 2312802, 2312803, 2312804, 2312805, 2312806, 2312807, 2312808, 2312809, 2312810, 2312811, 2312812, 2312813, 2312814, 2312815, 2312816, 2312817, 2312818, 2312819, 2312820, 2312821, 2312822, 2312823, 2312824, 2312825, 2312826, 2312827, 2312828, 2312829, 2312830, 2312831, 2312832, 2312833, 2312834, 2312835, 2312836, 2312837, 2312838, 2312839, 2312840, 2312841, 2312842, 2312843, 2312844, 2312845, 2312846, 2312847, 2312848, 2312849, 2312850, 2312851, 2312852, 2312853, 2312854, 2312855, 2312856, 2312857, 2312858, 2312859, 2312860, 2312861, 2312862, 2312863, 2312864, 2312865, 2312866, 2312867, 2312868, 2312869, 2312870, 2312871, 2312872, 2312873, 2312874, 2312875, 2312876, 2312877, 2312878, 2312879, 2312880, 2312881, 2312882, 2312883, 2312884, 2312885, 2312886, 2312887, 2312888, 2312889, 2312890, 2312891, 2312892, 2312893, 2312894, 2312895, 2312896, 2312897, 2312898, 2312899, 2312900, 2312901, 2312902, 2312903, 2312904, 2312905, 2312906, 2312907, 2312908, 2312909, 2312910, 2312911, 2312912, 2312913, 2312914, 2312915, 2312916, 2312917, 2312918, 2312919, 2312920, 2312921, 2312922, 2312923, 2312924, 2312925, 2312926, 2312927, 2312928, 2312929, 2312930, 2312931, 2312932, 2312933, 2312934, 2312935, 2312936, 2312937, 2312938, 2312939, 2312940, 2312941, 2312942, 2312943, 2312944, 2312945, 2312946, 2312947, 2312948, 2312949, 2312950, 2312951, 2312952, 2312953, 2312954, 2312955, 2312956, 2312957, 2312958, 2312959, 2312960, 2312961, 2312962, 2312963, 2312964, 2312965, 2312966, 2312967, 2312968, 2312969, 2312970, 2312971, 2312972, 2312973, 2312974, 2312975, 2312976, 2312977, 2312978, 2312979, 2312980, 2312981, 2312982, 2312983, 2312984, 2312985, 2312986, 2312987, 2312988, 2312989, 2312990, 2312991, 2312992, 2312993, 2312994, 2312995, 2312996, 2312997, 2312998, 2312999, 2313000, 2313001, 2313002, 2313003, 2313004, 2313005, 2313006, 2313007, 2313008, 2313009, 2313010, 2313011, 2313012, 2313013, 2313014, 2313015, 2313016, 2313017, 2313018, 2313019, 2313020, 2313021, 2313022, 2313023, 2313024, 2313025, 2313026, 2313027, 2313028, 2313029, 2313030, 2313031, 2313032, 2313033, 2313034, 2313035, 2313036, 2313037, 2313038, 2313039, 2313040, 2313041, 2313042, 2313043, 2313044, 2313045, 2313046, 2313047, 2313048, 2313049, 2313050, 2313051, 2313052, 2313053, 2313054, 2313055, 2313056, 2313057, 2313058, 2313059, 2313060, 2313061, 2313062, 2313063, 2313064, 2313065, 2313066, 2313067, 2313068, 2313069, 2313070, 2313071, 2313072, 2313073, 2313074, 2313075, 2313076, 2313077, 2313078, 2313079, 2313080, 2313081, 2313082, 2313083, 2313084, 2313085, 2313086, 2313087, 2313088, 2313089, 2313090, 2313091, 2313092, 2313093, 2313094, 2313095, 2313096, 2313097, 2313098, 2313099, 2313100, 2313101, 2313102, 2313103, 2313104, 2313105, 2313106, 2313107, 2313108, 2313109, 2313110, 2313111, 2313112, 2313113, 2313114, 2313115, 2313116, 2313117, 2313118, 2313119, 2313120, 2313121, 2313122, 2313123, 2313124, 2313125, 2313126, 2313127, 2313128, 2313129, 2313130, 2313131, 2313132, 2313133, 2313134, 2313135, 2313136, 2313137, 2313138, 2313139, 2313140, 2313141, 2313142, 2313143, 2313144, 2313145, 2313146, 2313147, 2313148, 2313149, 2313150, 2313151, 2313152, 2313153, 2313154, 2313155, 2313156, 2313157, 2313158, 2313159, 2313160, 2313161, 2313162, 2313163, 2313164, 2313165, 2313166, 2313167, 2313168, 2313169, 2313170, 2313171, 2313172, 2313173, 2313174, 2313175, 2313176, 2313177, 2313178, 2313179, 2313180, 2313181, 2313182, 2313183, 2313184, 2313185, 2313186, 2313187, 2313188, 2313189, 2313190, 2313191, 2313192, 2313193, 2313194, 2313195, 2313196, 2313197, 2313198, 2313199, 2313200, 2313201, 2313202, 2313203, 2313204, 2313205, 2313206, 2313207, 2313208, 2313209, 2313210, 2313211, 2313212, 2313213, 2313214, 2313215, 2313216, 2313217, 2313218, 2313219, 2313220, 2313221, 2313222, 2313223, 2313224, 2313225, 2313226, 2313227, 2313228, 2313229, 2313230, 2313231, 2313232, 2313233, 2313234, 2313235, 2313236, 2313237, 2313238, 2313239, 2313240, 2313241, 2313242, 2313243, 2313244, 2313245, 2313246, 2313247, 2313248, 2313249, 2313250, 2313251, 2313252, 2313253, 2313254, 2313255, 2313256, 2313257, 2313258, 2313259, 2313260, 2313261, 2313262, 2313263, 2313264, 2313265, 2313266, 2313267, 2313268, 2313269, 2313270, 2313271, 2313272, 2313273, 2313274, 2313275, 2313276, 2313277, 2313278, 2313279, 2313280, 2313281, 2313282, 2313283, 2313284, 2313285, 2313286, 2313287, 2313288, 2313289, 2313290, 2313291, 2313292, 2313293, 2313294, 2313295, 2313296, 2313297, 2313298, 2313299, 2313300, 2313301, 2313302, 2313303, 2313304, 2313305, 2313306, 2313307, 2313308, 2313309, 2313310, 2313311, 2313312, 2313313, 2313314, 2313315, 2313316, 2313317, 2313318, 2313319, 2313320, 2313321, 2313322, 2313323, 2313324, 2313325, 2313326, 2313327, 2313328, 2313329, 2313330, 2313331, 2313332, 2313333, 2313334, 2313335, 2313336, 2313337, 2313338, 2313339, 2313340, 2313341, 2313342, 2313343, 2313344, 2313345, 2313346, 2313347, 2313348, 2313349, 2313350, 2313351, 2313352, 2313353, 2313354, 2313355, 2313356, 2313357, 2313358, 2313359, 2313360, 2313361, 2313362, 2313363, 2313364, 2313365, 2313366, 2313367, 2313368, 2313369, 2313370, 2313371, 2313372, 2313373, 2313374, 2313375, 2313376, 2313377, 2313378, 2313379, 2313380, 2313381, 2313382, 2313383, 2313384, 2313385, 2313386, 2313387, 2313388, 2313389, 2313390, 2313391, 2313392, 2313393, 2313394, 2313395, 2313396, 2313397, 2313398, 2313399, 2313400, 2313401, 2313402, 2313403, 2313404, 2313405, 2313406, 2313407, 2313408, 2313409, 2313410, 2313411, 2313412, 2313413, 2313414, 2313415, 2313416, 2313417, 2313418, 2313419, 2313420, 2313421, 2313422, 2313423, 2313424, 2313425, 2313426, 2313427, 2313428, 2313429, 2313430, 2313431, 2313432, 2313433, 2313434, 2313435, 2313436, 2313437, 2313438, 2313439, 2313440, 2313441, 2313442, 2313443, 2313444, 2313445, 2313446, 2313447, 2313448, 2313449, 2313450, 2313451, 2313452, 2313453, 2313454, 2313455, 2313456, 2313457, 2313458, 2313459, 2313460, 2313461, 2313462, 2313463, 2313464, 2313465, 2313466, 2313467, 2313468, 2313469, 2313470, 2313471, 2313472, 2313473, 2313474, 2313475, 2313476, 2313477, 2313478, 2313479, 2313480, 2313481, 2313482, 2313483, 2313484, 2313485, 2313486, 2313487, 2313488, 2313489, 2313490, 2313491, 2313492, 2313493, 2313494, 2313495, 2313496, 2313497, 2313498, 2313499, 2313500, 2313501, 2313502, 2313503, 2313504, 2313505, 2313506, 2313507, 2313508, 2313509, 2313510, 2313511, 2313512, 2313513, 2313514, 2313515, 2313516, 2313517, 2313518, 2313519, 2313520, 2313521, 2313522, 2313523, 2313524, 2313525, 2313526, 2313527, 2313528, 2313529, 2313530, 2313531, 2313532, 2313533, 2313534, 2313535, 2313536, 2313537, 2313538, 2313539, 2313540, 2313541, 2313542, 2313543, 2313544, 2313545, 2313546,

GUIDELINES FOR TRANSPORT FACILITIES IN SCHOOLS

1. Exterior of the Bus

- a) School buses should be painted yellow with name of the School written prominently on both sides of the bus so that these can be identified easily.
- b) "School bus" must be prominently written on the back and front of the bus carrying school children. If, it is a hired bus, "On School Duty" should be clearly written.
- c) Details of the Driver (name, address, licence number, badge number) and Telephone no. of the school or owner of the bus, Transport Department's Helpline number and Registration number of the vehicle shall be displayed at prominent places inside and outside the bus in contrast colour. It is to be clearly visible to all the passengers in the bus and to the public so that in case of necessity, the school authority/ police or other authorities can be informed.

2. Interior of the Bus

- a) The windows of the bus should be fitted with horizontal grills and with mesh wire.
- b) The doors of the bus should be fitted with reliable locks that can be locked.
- c) The school authorities must ensure that emergency exit doors are installed in each school bus.
- d) The school buses should be fitted with speed governors with maximum speed limit of 40 km/ph.
- e) The school authorities should ensure that every school bus should possess two fire extinguishers of ABC type of 5 kg capacity having ISI mark. One of which should be kept in the driver's cabin and second near the emergency exit door. Similarly, training should be given to the driver, conductor and lady attendant/guard to operate the fire extinguisher.
- f) The seats of the school bus must be of non-combustible materials for safety of school children.
- g) Global Positioning System (GPS) and CCTV arrangement should be made compulsorily in each school bus. It shall be ensured by the owner of the bus that the GPS and CCTV thus installed, is kept in working condition at all the time.

१

"शिक्षा केंद्र", 2, सामुदायिक केंद्र, प्रीत विहार, दिल्ली - 110092

"Shiksha Kendra" 2, Community Centre, Preet Vihar, Delhi - 110092

फोन / Telephone : 01 11 22509256, 01 11 22509257 वेबसाइट / Website : www.cbse.nic.in

3. Manpower in the Bus

- a) Each school should designate one Transport Manager who will be entrusted with the responsibility to ensure the safety of school children travelling by school bus. Name and contact details of the Transport Manager of the school must be prominently displayed outside and inside the school bus.
- b) The driver of the school bus shall possess a valid driving licence and must have minimum five years of experience of driving heavy vehicles.
- c) In addition to the driver, there shall be a conductor, holding a valid licence, deployed in each bus, and his qualification, duties and functions should be in consonance with the provisions in Rule 17 of Motor Vehicles Rules, 1993.
- d) Provision shall be made by the school authorities for at least one well-trained lady attendant, preferably a lady guard, in each school bus, to attend the school children travelling in the bus, who will ensure safe travel of the children during the entire journey and also render adequate assistance for safe boarding and de-boarding of the children.
- e) The school authorities are also directed to voluntarily evolve an arrangement, as far as possible, that in each school bus at least one parent should be present, who would oversee the conduct of the driver and other staff present in the bus during the journey. This step would ensure that safety measures are complied with in letter and spirit and the driver drives carefully.
- f) Under no circumstances any outsider except the bus driver, conductor, the authorized well trained lady guard and one parent of wards, shall be allowed to board the school bus.

4. Facilities in the Bus

- a) The school bus must have a First Aid Box and drinking water.
- b) To keep the school bags safely, there shall be a space fitted under the seats or at a convenient place inside the bus.
- c) The school buses shall be fitted with alarm bell and siren so that in case of emergency everyone can be alerted.
- d) The school bus shall not be fitted with curtains or glasses having films.
- e) The school bus shall have sufficient white lighting inside the bus.
- f) Activities inside the school bus should be visible from outside whenever the bus is plying on road.

2

5. Permits

- a) Affiliated schools shall not own or hire any transport service which does not have valid permit or do not fulfill the requisite permit conditions prescribed by the State Transport Departments.
- b) There should be valid Insurance of the school bus as well as passengers in the bus as per "The Motor Vehicles Act 1988".
- c) Medical checkup regarding the physical fitness of the driver including eye testing shall be made every year. Fitness certificate issued by the competent authority shall be obtained as per the safety standard under "The Motor Vehicles Act 1988".
- d) The driver who has been challaned more than twice in a year for any kind of offences which inter alia include red light jumping, violation of lane discipline or allowing unauthorized person to drive, cannot be employed by the school authorities.
- e) The driver who has been challaned even once for the offence of over speeding, driving dangerously or for the offences under section 279, 337, 338 and 304A of the Indian Penal Code or under POCSO Act, 2012 cannot be employed by the school authorities.
- f) The driver shall be dressed in the uniform of grey trouser and jacket or as prescribed by the State Transport Department with his name plate along with name of owner of the school bus distinctly embossed.
- g) The school bus shall be driven by a driver having valid public service vehicle badge with photograph issued by the State Transport Department.
- h) If age of the students is below 12 years, the number of students carried shall not exceed $1 \frac{1}{2}$ times the permitted seating capacity and the students above 12 years shall be treated as one person.
- i) Periodical fitness certificate regarding roadworthiness of the school bus shall be obtained as per "The Motor Vehicles Act 1988".
- j) Any school authority and/or the driver of the school bus found to have violated the provision of "The Motor Vehicles Act 1988" and the rules framed thereunder as well as of the directions of the Board, State Government and the Courts must be penalized.
- k) In case of hired school buses, the school authorities shall enter into a 'valid agreement' with the owner / transporter of the school bus and the driver of the school bus shall carry a copy of such agreement.
- l) The record having details of the students ferried indicating the name, class, residential address, blood group, points of stoppage, route plan should always be kept in readiness with the bus conductor inside the school bus.

- m) Whenever a contract carriage is used for carrying the school children, the owner of the vehicle must give intimation to the local police station as well as the concerned District Traffic Police Authority clearly indicating the name of the driver and particulars of the vehicle etc.
- n) The school bus drivers are restricted to use mobile phone while driving the school bus and are restricted to have interactions with the students and bus staff beyond a limit.

6. Arrangements to be made by school authorities

- a) The school authority shall ensure that the doors of the school buses shall remain shut while the bus is in moving condition.
- b) They will ensure that the school buses halt only at bus stops designated for the purpose and within the marked area.
- c) The school authority shall make safe arrangement for boarding and de-boarding of school children from the school bus.
- d) The school bus will remain in stationary mode while boarding and de-boarding of school children from the school bus.
- e) Refresher training course with a view to fine-tune and increased proficiency of driving shall be imparted to drivers of the school bus periodically i.e. twice in a year.
- f) No driver shall be allowed to drive the school bus in a drunken condition. Regular check up in this regard shall be undertaken by the school authorities. In case of any suspicion, the driver of the school bus must be subjected to 'Medical Test' immediately and appropriate action including action for cancellation of the driving licence shall be undertaken.
- g) The school authority must provide one mobile phone in each school bus so that in case of emergency the school bus can be contacted or the driver/conductor of the school bus can contact the Police, State authority and the school authority.
- h) The school authority shall ensure that the school buses are not permitted to over-take any four wheeler while carrying the school children.
- i) The school authority shall ensure to train the students to maintain discipline while boarding, commuting and de-boarding the school bus so that no one gets hurt.
- j) The school authority shall make necessary arrangements for parking of the school buses inside the school campus at the time of boarding and de-boarding of school children.

"शिक्षा केंद्र", 2, सामुदायिक केंद्र, प्रीत विहार, दिल्ली - 110092

"Shiksha Kendra" 2, Community Centre, Preet Vihar, Delhi - 110092

फोन / Telephone : 011-2250250, 011-2250251, 240078 / वेबसाइट / Website : www.dise.nic.in